

Türkçenin Hem Ana Dili Hem Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Web Araçları

Use of Technology and Web Tools in Teaching Turkish As Both Native and Foreign Language

Web Araçları ile TÜRKÇE ÖĞRETİMİ Editörler Prof. Dr. Keziban TEKŞAN, Doç. Dr. Üzeyir SÜĞÜMLÜ Ankara: Eğitim Kitap, 2022, s. 214, ISBN: 978-625-8297-08-9.

Mustafa ÇELEBİ¹

¹Sorumlu yazar/Corresponding author:

Mustafa Çelebi (Doktora Öğrencisi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.
E-posta: mustafacelebi@yandex.com ORCID: 0000-0002-0483-2897

Başvuru/Submitted: 07.12.2022 • Kabul/Accepted: 15.12.2022

Atf/Citation: Çelebi, Mustafa. "Türkçenin Hem Ana Dili Hem Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Web Araçları" isimli kitabının değerlendirmesi. *Türkiyat Mecmuası-Journal of Turkology* 32, 2 (2022): 787-792. <https://doi.org/10.26650/iuturkiyat.221217>

Anahtar kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Dil Öğretiminde Web 2.0 Araçlarının Kullanımı, Dil Öğretiminde Teknoloji Kullanımı

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Use of Web 2.0 Tools in Language Teaching, Use of Technology in Language Teaching

Dünyanın her yerindeki bilgiye anında ulaşılma isteğinin artık bir lüks değil ihtiyaç olduğu kabul edilmektedir. Pandemi ile hayatımıza giren dijital yeterlilik, dijitalleşme, yeni dünya düzeni, yeni normal gibi tanımlamalar ve bu tanımlamalara insanların gün geçtikçe daha fazla aşına olmaları araştırmacıların çalışma alanlarını da etkilemiştir. Hayatın her safhasında bizi doğrudan etkileyen bu dijital yaşam artık insanların istemeseler bile bir şekilde maruz kaldığı ve hayatını buna göre sürdürdüğü bir sürece dönüşmüştür. İnsanlar alışverişlerini, seyahatlerini, sağlık randevularını, iletişimlerini, beslenmelerini yani kısacası neredeyse her adımlarını bu çağın getirdiği, bir bakıma dayattığı durumlara göre şekillendirmektedir.

Teknoloji tanımına ve bu kelimenin insanlarda çağrıştırdığı anlamlara bakıldığında hayatın kolaylaşması, insanların zamandan tasarruf etmesi gibi kavramlar ile karşılaşılmaktadır. Zaman ve kolaylık kelimelerinin anahtar kelimeler olduğu söylenebilir. Teknolojinin bu denli hayatımıza girdiği göz önüne alınırsa eğitimcilerin de teknolojiyi eğitime dâhil etmek istemeleri kaçınılmazdır. 21. yüzyıl ile hayatın her safhası daha fazla teknolojik kavramla bütünleşmiştir. Bu kavramlardan biri olan web araçları, bilginin kim tarafından sunulduğunun karşılığıdır. Web araçları web 1.0, web 2.0, web 3.0 gibi sürümlerden oluşmaktadır. İlk olarak bilginin sadece web siteleri aracılığı ile sunulduğu ve kullanıcıların sadece bu sunulan bilgiyi okuyabildiği web 1.0 sürümü, daha sonrasında ise bilginin edinilme ile kalmayıp oluşturulabildiği ve paylaşılabilirdiği web 2.0 sürümü hayatımıza girmiştir. Web 3.0 sürümü ise yapay zekâ, nesnelere arası internet ve block zincir gibi kavramlar olarak bilinmektedir. Eğitimde öğretim teknolojilerinin kullanılmasının kaynağında aynı anahtar kelimelerin yattığı belirtilebilir. Eğitimciler, öğretim teknolojileri ile eğitim öğretim süreçlerini daha verimli ve daha etkili kullanmayı hedeflemektedirler. Bu teknolojiler sayesinde ders süreçlerinin zenginleştirilmesi, öğrenme yaşantılarının daha kolay elde edilmesi hedeflenmektedir.

Prof. Dr. Keziban Tekşan ve Doç. Dr. Üzeyir Süğümlü editörlüğünde, Bilim Uzmanı Ayşe Afacan Süğümlü, Arş. Gör. Elif Demir, Dr. Öğr. Üyesi Emrah Akman, Arş. Gör. Enes

Çinpolat, Bilim Uzmanı Gamze Yılmaz, Doç. Dr. Hasan Hüseyin Mutlu, Prof. Dr. Kemallettin Deniz, Prof. Dr. Kezban Tekşan, Doç. Dr. Mazhar Bal, Prof. Dr. Mehmet Kurudayıoğlu, Doç. Dr. Mehtap Özden, Dr. Öğr. Üyesi Pınar Kanık Uysal, Doç. Dr. Üzeyir Süğümlü tarafından Türkçenin hem anadil hem de yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılabilir web araçlarını tanıtmak amacıyla hazırlanan *Web Araçları ile Türkçe Öğretimi* adlı eser, Eğiten Kitap Yayıncılık tarafından 2022 yılında okuyucuların beğenisine sunulmuştur.

Kitap, editörleri tarafından kaleme alınmış tek sayfalık bir *ön söze* sahiptir. Ön sözünde, kitabın öğretmenlerin dijital yetkinliklerinin artırılması, öğretim niteliğinin yükseltilmesi ve Türkçe öğretiminde web araçlarının etkin kullanılması maksadı ile projelendirildiğinden bahsedilmiştir. Kitabı oluşturan sekiz bölüm şu şekildedir:

1. Öğretim Teknolojilerinde Web Araçları (s.1-28)
2. Okuma Becerisi Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı (s. 29-58)
3. Yazma Becerisinde Web Araçlarının Kullanımı (s. 59-88)
4. Dinleme/İzleme Becerisi Eğitiminde Web Araçlarının Kullanımı (s. 89-115)
5. Konuşma Becerisi Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı (s. 117-134)
6. Dil Bilgisi Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı (s.135-153)
7. Türkçe Öğretiminin Ölçme ve Değerlendirmesinde Web Araçlarının Kullanımı (s.155-185)
8. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı (s.187-214)

Kitabın “Öğretim Teknolojilerinde Web Araçları” adlı birinci bölümü Dr. Öğr. Üyesi Emrah Akman tarafından kaleme alınmıştır. Yazıya teknoloji kavramı ve öğretim teknolojilerinin eğitim-öğretim sürecine sağladığı katkı üzerine yazılmış giriş bölümü ile başlamıştır. Bölümde web araçlarının tanımı yapılmış ve hangi amaçlar için kullanılabilir üzerinde durulmuştur. Web araçlarının kullanımı 16 ayrı kategoride ele alınmış ve her bir kategori için hangi web araçlarının ne maksatla kullanılacağı üzerinde durulmuştur. Bu kategoriler şunlardır: *Sınıf yönetimi için kullanılacak web araçları*: Edmodo, Google Classroom, ClassDojo. *Toplantı ve konferans düzenleme için kullanılacak web araçları*: Google Meet, Microsoft Teams, Skype. *Tartışma (Eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan) için kullanılacak web araçları*: Flip, ConceptBoard, InsertLearning. *Kavram haritası ve akış şeması oluşturmak için kullanılacak web araçları*: Cacao, Mindmodo, MindMeister. *Grafik (Afiş, infografik, karikatür, harita) oluşturmak için kullanılacak web araçları*: Canva, Adobe spark, VistaCreate. *Video, etkileşimli video ve animasyon oluşturmak için kullanılacak web araçları*: Vyond, Animoto, Renderforest. *Dijital hikâye oluşturmak için kullanılacak web araçları*: StoryJumper, MyStoryBook, Plotagon. *E-kitap ve Z-kitap oluşturmak için kullanılacak web araçları*: FlippingBook, Book Creator, Flipsnack. *Anket, Test ve Bulmaca Oluşturmak için kullanılacak web araçları*: Kahoot, Wordwall, Mentimeter. *Ölçme ve değerlendirme için*

kullanılacak web araçları: Google Formlar, Quizizz, Socrative. *Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik için kullanılacak web araçları:* Actionbound, Plickers, CoSpaces Edu. *Sunum araçları oluşturmak için kullanılacak web araçları:* Visme, Prezi, Venngage. *Web sitesi ve blog oluşturmak için kullanılacak web araçları:* WordPress, Weebly, Google Sites. *Dosya Paylaşımı için kullanılacak web araçları:* Dropbox, Google Drive, WeTransfer. *Çevirim içi iş birliği çalışma alanı oluşturmak için kullanılacak web araçları:* Padlet, Microsoft OneNote, Quizlet. *3 boyutlu modelleme için kullanılacak web araçları:* Autodesk Tinkercard, Vectary, FreeCAD.

“Okuma Becerisi Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı” adlı ikinci bölüm Dr. Öğr. Üyesi Pınar Kanık Uysal ve Arş. Gör. Enes Çinpolat tarafından yazılmıştır. Yazarlar, giriş bölümünde teknoloji kavramı ve kavramın eğitimde sağladığı faydalardan, Türkçe öğretiminde okuma becerisi eğitimi verilirken dijital destekli uygulamalardan yararlanılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bölümde dijital okuma ve dijital yeterlilik kavramlarının dil becerisine ve okuryazarlık gelişimine olan katkıları hakkında bilgi verilmektedir. Ayrıca dijital /elektronik kitap, hipermetin, zihin ve kavram haritası uygulamaları, dijital hikâye uygulamaları, infografikler ve ölçme değerlendirme uygulamaları alt başlıkları bulunmaktadır ve bu alt başlıklar altında kullanılabilir Book Creator, Mind42, Gitmind, StoryJumper, Canva, Wordart gibi web araçları ve bunların örnek uygulamaları hakkında bilgiler verilmiştir.

Kitabın üçüncü bölümü olan “Yazma Becerisi Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı”, Doç. Dr. Üzeyir Süğümlü ve Prof. Dr. Keziban Tekşan tarafından kaleme alınmıştır. Bölümde yazma eğitiminin tarihi süreci, yazma becerisinin önemi ve öğretiminde teknoloji kullanımının etkileri hakkındaki bir giriş ile başladıkları görülmektedir. Bölümde, “Yazma Becerisinin Dönüşümü”, “Yazma Becerisi Öğretiminde Yaklaşım ve Kazanımlar”, “Yazma Becerisi Öğretiminde Web 2.0 Araçlarından Yararlanma”, “Web 2,0 Araçlarının Yazma Becerisi Öğretime Katkıları” alt başlıkları bulunmaktadır. Ayrıca yazıda Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf düzeyine yönelik yazma kazanımlarına ve bu kazanımların açıklamalarına yer verilmiştir. “Yazma Becerisi Öğretiminde Web 2.0 Araçlarından Yararlanma” adlı alt başlıkta yedi uygulama örneği resimlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak yazma becerisinin öğretiminde web 2.0 araçlarının kullanımının dersi daha eğlenceli hâle getireceği, yazmaya yönelik öğrencilerin motivasyon ve tutumlarının artırılacağına altı çizilmiştir.

“Dinleme/İzleme Becerisi Eğitiminde Web Araçlarının Kullanımı” başlıklı dördüncü bölüm Prof. Dr. Kemalettin Deniz ve Arş. Gör. Elif Demir tarafından hazırlanmıştır. Bölüm uzun bir girişle sahiptir. Bu uzun girişte teknoloji kavramı ve çağımızda teknoloji kullanımının artık bir seçenek değil zorunluluk olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bununla birlikte dinleme tanımları ve dinlemenin iletişimdeki önemi, dinleme becerisinin öğrencilere nasıl verilmesi gerektiği, dinlemenin dolayısıyla birden fazla duyuya hitap etmenin öğrenmedeki önemi

üzerinde durulmuştur. Ayrıca dinleme becerisi eğitiminde kullanılacak teknoloji tabanlı uygulamalar ve çevrim içi araçlara yer verilmiştir. Bölümde videolar, yazılı görsel işitsel mesaj uygulamaları, dijital hikâye adlı alt başlıklar yer almaktadır. Web 2.0 araçlarının eğitimde kullanımının faydaları ve bu araçların dinleme becerisi eğitimine sunduğu katkının vurgusu yapılmıştır. Son olarak Podcast, Lyrics Training, Vocaroo, Voki, Edpuzzle, Nearpod, Dualingo, Hello English, Xeropan, Flipped Classroom gibi Web 2.0 araçları uygulamalarından dinleme becerisi etkinliklerinde yararlanılabileceği belirtilmiştir.

“Konuşma Becerisi Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı” başlıklı beşinci bölüm Doç. Dr. Mehtap Özden, Bilim Uzmanı Gamze Yılmaz tarafından yazılmıştır. Bölüm, 21. yüzyılda teknolojide meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin hayatı nasıl etkilediği, dil ve konuşma kavramları üzerinde durulan bir girişle başlamaktadır. Dijital araçların Türkçe öğretimine olan faydalarının altı çizilmiştir. Bölümde, öğretimde teknoloji kullanımı, Türkçe öğretiminde konuşma eğitimi, Türkçe öğretim programında konuşma becerisi, konuşma becerisinin kazandırılmasında web araçlarının kullanımı, konuşma becerisi geliştirme amacıyla kullanılan mobil uygulamalar, konuşma becerisi geliştirme amacıyla kullanılan web tabanlı yazılımlar, konuşma becerisi geliştirme amacıyla kullanılan bilgisayar yazılımları, konuşma becerisinde artırılmış gerçeklik ve konuşma tanıma teorisi ve tekniklerinden yararlanma adlı alt başlıklar yer almaktadır. Bu alt başlıklar altında kullanılacak com-phone story maker, draw me story, kids story builder, story creator, toontastic, animato, goanimate, powtoon, prezzi, storybird, storyjumper, toondoo, aodacity, imovie, Microsoft photo story 3, openshot video editor, windows movie maker gibi teknolojik araçlar ve yazılımlar hakkında kısa kısa bilgiler okuyucuya sunulmaktadır.

“Dil Bilgisi Öğretiminde Web Tabanlı Araçlarının Kullanımı” adlı altıncı bölüm bilim uzmanı Ayşe Afacan Süğümlü tarafından hazırlanmıştır. Bölümün müellifi öncelikle dil bilgisi kavramını (gramer) tanımlamış ve dil bilgisinin dil öğretiminde önemli bir araç olduğunun altını çizmiştir. Bölüm içerisinde Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretiminin yeri, dil bilgisi öğretiminde web araçlarının kullanımı, web araçlarının dil bilgisi öğretimine katkıları alt başlıkları bulunmaktadır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan dil bilgisi kazanımları da belirtilmiştir. Bu kazanımlara ulaşmada dil bilgisi eğitimi için uygun bulunan beş teknik (Kavram Haritası, Görsel Sunu, Dijital Hikâye, Bulmaca, Çevrim İçi Sınav) ve bu beş teknik için kullanılacak Mindmeister, Joggle, Xmind, Bubble.us, Nicemind, New Mind, Mup, Canva, Foramind, Visme, Gitmind, Sketchbook, Bazaart, Mindomo, Mindmup, Lucidcart, SpiderScribe, CaCoo, Popplet, Mind42, Stormboard, WiseMapping gibi web 2.0 araçları hakkında bilgiler verilmiştir. Sonuç bölümünde ise bilişim teknolojilerinde hızla gerçekleşen değişimden eğitimin de payını alması gerektiği ve web 2.0 araçlarının dil bilgisi öğretiminde kullanılmasının dersi daha anlamlı ve keyifli hâle getirebileceği vurgusu yapılmıştır.

“Türkçe Öğretiminin Ölçme Ve Değerlendirilmesinde Web Araçlarının Kullanımı” adlı yedinci bölüm Akdeniz Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’nda görevini sürdüren Doç. Dr. Mazhar Bal tarafından kaleme alınmıştır. Bölüme teknolojinin hayatın her alanına artık vazgeçilmez bir unsur olarak girdiğinin altı çizilerek başlanmıştır. Türkçe öğretim sürecinin ölçme ve değerlendirme yapılmadan eksik kalacağı belirtilmiştir. Yazar, bölümü yazmaktaki maksadının ölçme ve değerlendirme süreçlerinde teknoloji kullanımının faydaları ve sınırlılıkları hakkında öğrencilere farkındalık kazandırma olduğunu belirtmiştir. Kitabın bu bölümü “Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme, Türkçe Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesinde Web Araçlarının Kullanımı, Temel Dil Becerisinin Ölçme ve Değerlendirilmesinde Web Araçlarının Kullanımı, Türkçe Eğitiminde Geleneksel ve Alternatif Ölçme ve Değerlendirme İçin Web Araçlarının Kullanımı” adlı dört alt başlıktan oluşmaktadır.

Dil öğretiminde var olan farklı beceriler için (dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma) hangi web araçlarının kullanılacağı (internet linkleri verilerek) ve uygulama örnekleri okuyucuya sunulmuştur.

Kitabın “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Web Araçlarının Kullanımı” başlıklı son bölümü Prof. Dr. Mehmet Kurudayıoğlu ve Doç. Dr. Hasan Hüseyin Mutlu tarafından kaleme alınmıştır. Uygun web araçlarının seçimiyle dil öğretiminin daha eğlenceli hale getirilebileceğinin ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde teknoloji kullanımının bir öğretim yöntemi olarak değil öğretime yardımcı araç olarak kullanılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Bölümde okuma becerisinde Bubble.us, Cacao, Kahoot, Padlet; yazma becerisinde Poll Everywhere, Google Docs, Survey Monkeys, Prezi, Powtoon; dinleme becerisinde Kerpoof, Vyond, Moovly, Creaza; konuşma becerisinde Voki, Kerpoof, Vyond, Moovly, Creaza gibi web araçlarının kullanılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak *Web Araçları İle Türkçe Öğretimi Kitabı* öğrenciler, bu alana ilgi duyanlar, bu alanla ilgili çalışma yapmak isteyenler için güzel bir kaynak kitabı niteliği taşımaktadır. Kitap Türkçenin hem yabancı dil olarak hem ana dil olarak öğretilmesinde kullanılacak web araçları hakkında teorik bilgiler vermektedir. Hangi web araçlarının kullanılacağı basit görseller ile zenginleştirilerek okuyucuların ilgisine sunulmuştur. Ancak kitabın eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili bir kitap olması dolayısıyla sadece teori olarak değil örneğin karekod veya link vererek bu web araçlarının nasıl kullanılacağı hakkında detaylı anlatımların, örneklerin olduğu bir seçenek ile gelmesi daha iyi olabilirdi. Böylelikle teknoloji kullanmak isteyen ama bu konuda kendini yetersiz hisseden kişilere de bir destek sağlanmış olurdu.